

CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
International General Certificate of Secondary Education

SANSKRIT — Option A

0499/01

PAPER 1. Translation and Set Text

MAY/JUNE 2017

Time: 2 hours

Total Marks: 120

Instructions to Candidates

Answer ALL questions.

Write your answers in the Answer Book provided.

Information for Candidates

In Sanskrit passages, underlined words are glossed.

The marks for the various parts of questions are shown in brackets: e.g. [2].

You are reminded of the importance of accurate spelling, punctuation, grammar and orderly presentation in your answers.

This paper has four questions.

1 Passage for Comprehension

Read through the following passage carefully. Do not write out a translation, but answer the questions which follow. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

Arjuna defeats Jayadratha with the help of an eclipse of the sun.

जयद्रथम् व्यापादयिष्यामि इति अर्जुनः अचिन्तयत् । जयद्रथः तु वीरः सैनिकः । सः अर्जुनस्य शरैः न हतः । यदि रात्रिः आगच्छति जयद्रथः जीवति च तर्हि मम मरणम् भविष्यति इति अर्जुनः अवदत् । सहसा सूर्यः गगने न दृष्टः । यतः रात्रिः आगच्छति ततः अर्जुनस्य मरणम् भविष्यति इति जयद्रथः अक्रोशत् । कृष्णः तु न मोहितः । सूर्यः चन्द्रेण तिरोहितः — सः अचिरेण पुनः आगमिष्यति इति कृष्णः अर्जुनम् अवदत् । जयद्रथः चापम् भूम्याम् अस्थापयत् । अर्जुनः तु कृष्णस्य वचनानि श्रुत्वा चापम् भूम्याम् न अस्थापयत् । विलम्बेन विना शरम् क्षिप इति कृष्णः अर्जुनम् अवदत् । जयद्रथस्य मस्तकम् द्विन्म । एवम् जयद्रथः जितः ॥

5

10

<i>jīvati</i>	lives	<i>cāpa</i> (m)	bow
<i>sahasā</i>	suddenly	<i>sthāpayati</i>	places
<i>yataḥ ... tataḥ</i>	since ... therefore	<i>vilamba</i> (m)	delay
<i>mohita</i> (mfn)	deceived	<i>vinā</i> (+ 3rd)	without
<i>tirohita</i> (mfn)	hidden	<i>mastaka</i> (n)	head

- (a) Translate '*jayadratham vyāpādayiṣyāmi iti arjunaḥ acintayat*'. (line 1) [6]
- (b) How is Jayadratha described in line 2? [2]
- (c) Under what circumstances does Arjuna say he would give up his life? (lines 2 and 3) [4]
- (d) Translate '*sūryaḥ gagane na dṛṣṭaḥ*'. (line 4) [5]
- (e) What explanation does Kṛṣṇa give for the disappearance of the sun? (line 6) [2]
- (f) What did Jayadratha do with his bow? (line 8) [2]
- (g) What does Kṛṣṇa now tell Arjuna to do? (lines 9 and 10) [3]
- (h) How does Jayadratha die? (lines 10 and 11) [2]
- (i) Translate '*evam jayadrathaḥ jitaḥ*'. (line 11) [4]

[Total: 30 marks]

[Turn over

2 Translate the following sentences into English:

- (a) नराः अश्वैः सह सुन्दरम् नगरम् अचिरेण गमिष्यन्ति। [2]
- (b) ऋषिणा स्वर्गः अत्र दृष्टः इति जननी अवदत्। [2]
- (c) सा नारी अन्नम् खादति जलम् पिबति च। [2]
- (d) तैः गजैः बहूनि फलानि बालकानाम् हस्तेभ्यः गृहीतानि। [2]
- (e) मृगाः सैनिकान् श्रुत्वा कृष्णम् वनम् शीघ्रम् प्राविशन्। [2]
- (f) कुतः कपयः कुपितस्य सर्पस्य समीपे आनन्देन क्रीडन्ति। [2]
- (g) यदा राजपुत्रः युद्धम् करोति तदा राक्षसाः धावन्ति। [2]
- (h) ते शिष्याः गुरोः गृहे सर्वाणि पुस्तकानि अपठन्। [2]
- (i) राक्षसीम् दृष्ट्वा भीतः सेवकः तत् राजगृहम् अत्यजत्। [2]
- (j) धर्मम् रक्ष इति प्राजाः मुनयः नृपम् वदिष्यन्ति। [2]

[Total: 20 marks]

3 (a) Transliterate the following sentences into Roman script:

- (i) सिंहम् गच्छ इति सोदराः अक्रोशन्। [2]
- (ii) तस्य शरः राक्षसस्य हृदयम् प्रविशति। [3]
- (iii) अनेके कुक्कुराः अन्नम् प्रति धावन्ति। [2]
- (iv) सा सुन्दरम् वस्त्रम् नगरे अपश्यत्। [3]

(b) Convert the following sentences into *devanāgarī* script:

- (i) *acireṇa guravaḥ anekāni pustakāni paṭhiṣyanti.* [2]
- (ii) *prājñāḥ muniḥ upaviśati vadati ca.* [3]
- (iii) *janakam dr̥ṣṭvā putraḥ duḥkhitaḥ abhavad.* [2]
- (iv) *nṛpaḥ sainikāya dānam dadāti sma.* [3]

[Total: 20 marks]

SET TEXT – MAHĀBHĀRATA (adapted)

Passage for Comprehension

- 4 Read carefully through the following two Sanskrit passages A and B. Do not write out a translation but answer the questions which follow each passage. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

A

पापः दुर्योधनः अचिन्तयत् कः नृपः भविष्यति। यदि पाण्डवान्
जेष्यामि तर्हि अहम् एव नृपः भविष्यामि इति। एकदा पाण्डवाः
कौरवाः च नदीम् अगच्छन्। तत्र आगम्य जलम् प्रविश्य ते
अहमन् अक्रीडन् च। बलिष्ठः पाण्डवः भीमः नाम। तेन बहु
अखाद्यत। दुर्योधनेन गङ्गायाः तीरे पाण्डवेभ्यः अन्नम् अदीयत।
भीमस्य अन्ने विषम् आसीत्। अन्नम् खादित्वा भीमः स्वप्नम्
अकरोत्। दुर्योधनः भीमम् सूत्रैः बद्ध्वा तम् नद्याम् अक्षिपत्।
जले सर्पाः आसन्। नद्याम् भीमः सर्पैः दष्टः। विषम् भीमस्य
देहम् प्रविशति स्म॥

5

- (a) Translate 'yadi pāṇḍavān jeṣyāmi tarhi aham eva nṛpaḥ bhaviṣyāmi iti'. (lines 1 and 2) [5]
- (b) Where are the Pāṇḍavas and Kauravas said to have gone in lines 2 and 3? [1]
- (c) What does 'baliṣṭhaḥ' mean? (line 4) [1]
- (d) Translate 'tena bahu akhādyata'. (lines 4 and 5) [3]
- (e) Translate 'bhīmasya anne viṣam āsīt'. (line 6) [3]
- (f) With what is Bhīma bound and where is he thrown? (line 7) [2]
- (g) Translate 'nadyām bhīmaḥ sarpaiḥ daṣṭaḥ. viṣam bhīmasya deham praviśati sma'. (lines 8 and 9) [5]
- (h) Using the above passage, highlight the dramatic aspects which make this episode such a good story. Write about 100 words in total. [5]

[Turn over

B

अन्ते पाण्डवाः द्रौपदी च अचलान् अगच्छन् । नकुलः सहदेवः अर्जुनः
 भीमः द्रौपदी च भूमौ अपतन् । युधिष्ठिरः तु आत्मनः प्रियेण कुक्कुरेण
 सह स्वर्गस्य द्वारम् आगच्छत् । तदा युधिष्ठिरेण स्वरः श्रुतः प्रियम्
 कुक्कुरम् अस्मिन् लोके त्यज इति । युधिष्ठिरः तु आत्मनः कुक्कुरम्
 लोके न अत्यजत् । स्वरः अवदत् सः कुक्कुरः तव पिता धर्मः नाम । 5
 तव प्रथमा परीक्षा समाप्ता इति । तदा युधिष्ठिरः दुर्योधनम् स्वर्गे
 अपश्यत् आत्मनः भ्रातृन् द्रौपदीम् च नरकलोके अपश्यत् च । अहम्
 अपि नरकलोकम् गमिष्यामि इति युधिष्ठिरः उक्तवान् । स्वरः अवदत्
 तव द्वितीया परीक्षा समाप्ता इति । तदा सर्वे पाण्डवाः स्वर्गम् अगच्छन्
 सर्वे कौरवाः नरकलोकम् अगच्छन् च ॥ 10

- (a) Where are the Pāṇḍavas and Draupadī said to have gone in line 1? [1]
- (b) Translate 'yudhiṣṭhiraḥ tu ātmanaḥ priyeṇa kukkureṇa saha svargasya dvāram āgacchat'. (lines 2 and 3) [5]
- (c) What does the voice say to Yudhiṣṭhira in lines 3 and 4? [2]
- (d) Translate 'svaraḥ avadat saḥ kukkuraḥ tava pitā dharmāḥ nāma'. (line 5) [5]
- (e) What, according to the voice, is complete? (line 6) [1]
- (f) In lines 6 and 7 whom does Yudhiṣṭhira see in heaven, and whom does he see in hell? [3]
- (g) Summarise lines 7 to 10. What does Yudhiṣṭhira's response to this situation tell us about his character? What does this episode teach us in your view? Write about 150 words in total. [8]

[Total: 25 + 25 = 50 marks]

